

Modi-The Gorbachev of India

M Kabir

The dissolution of the Soviet Union was the process of internal disintegration within the Union of Soviet Socialist Republics (USSR) which began in second half of 1980s with a series of national unrests. It was sped up when after his inauguration in January 1989, President George H.W. Bush ordered a strategic policy re-evaluation in order to establish his own plan and methods for dealing with the Soviet Union and arms control. With the policy review complete, and taking into account unfolding events in Europe, Bush met with Gorbachev at Malta in early December 1989. They laid the groundwork for finalizing Strategic Arms Reduction Treaty (START) negotiations, completing the Conventional Forces in Europe treaty, and discussed the rapid changes in Eastern Europe. Following two years led to the series of events culminating on 25th December 1991, when Soviet President Mikhail Gorbachev, the eighth and final leader of the USSR, resigned, declared his office extinct and handed over its powers—including control of the Soviet nuclear missile launching codes—to Russian President Boris Yeltsin. The Soviet hammer and sickle flag lowered for the last time over the Kremlin, thereafter replaced by the Russian tricolor. People all over the world watched in amazement at this relatively peaceful transition from former Communist monolith into multiple separate nations. On 26th December 1991, the USSR itself was voted out of existence by the Supreme Soviet, following the Belavezha Accords. Declaration number 142-H by the Supreme Soviet resulted in

self-governing independence to the Republics of the USSR, formally dissolving the USSR. The declaration acknowledged the independence of the former Soviet republics and created the Commonwealth of Independent States (CIS).

The above is a prelude to what is offing for India. With the landslide victory allowed for Modi to be in power and convert it into an extremist Hindu state the ball has been set in rolling with the revocation of the special status of Indian-administered Kashmir in its constitution. A presidential decree issued on August 5 2019, revoked Article 370 of India's constitution that guaranteed special rights to the Muslim-majority state of Jammu and Kashmir, including the right to its own constitution and autonomy to make laws on all matters, except defence, communications and foreign affairs.

At the time of division of subcontinent, there were 565 princely states. The Muslim majority were supposed to go to Pakistan and Hindu Majority to India. Regardless of this understanding, Radcliffe Commission on 17th of August 1947 gave 13 to Pakistan and 552 to India. India signed Instrument of Accession with all except 3 (Junagarh, Hyderabad and Kashmir). However, through so called referendum Junagarh joined India, with Operation Polo Hyderabad was annexed, while Jammu and Kashmir remained Independent. Those falling in the territory of India were invited to send representatives to India's Constituent Assembly, which was formulating a constitution for the whole of India. They were also encouraged to set up constituent assemblies for their

own states. Most states were unable to set up assemblies in time, but a few states did, in particular Saurashtra Union, Travancore-Cochin and Mysore. Even though a model constitution was developed for the states, in May 1949, the rulers and chief ministers of all the states met and agreed that separate constitutions for the states were not necessary. They accepted the Constitution of India as their own constitution. The position of all the states (or unions of states) thus became equivalent to that of regular Indian provinces. In the case of Jammu and Kashmir, the representatives to the Constituent Assembly requested that only those provisions of the Indian Constitution that corresponded to the original Instrument of Accession should be applied to the State. Accordingly, the Article 370 was incorporated into the Indian Constitution, which stipulated that the other articles of the Constitution that gave powers to the Central Government would be applied to Jammu and Kashmir only with the concurrence of the State's constituent assembly. This was a "temporary provision" in that its applicability was intended to last till the formulation and adoption of the State's constitution. However, the State's constituent assembly dissolved itself on 25 January 1957. According to the Supreme Court of India and the High Court of Jammu and Kashmir, the Article "acquired a permanent status" in the Indian constitution. So, what was the need for disturbing the status quo?

The abrogation of permanent status of Kashmir may have been planned due to:

- It was the only state having its own Constitution and a separate flag. This is not the case in other states which may have some special provision in the Constitution.

- It is a Muslim dominant state and will lead to the foundation of a real Hindustan.

- It will pave the way for inhabitation of Hindus in Kashmir; and

- A reason to strike on Azad Kashmir under Pakistan.

However, this may also be a prelude to the disintegration of India. So, what are the signs that Mr. Modi will be the Gorbachev of India?

1. Modi winning second time with the promise to make India real Hindustan. The events in Kashmir has given signal to other states for reconsidering their position in India.

2. With the abolition of Article 370 of the Constitution, the 10 states other than Jammu and Kashmir which enjoyed special category status will also be effected. These are Arunachal Pradesh, Assam, Himachal Pradesh, Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Sikkim, Tripura and Uttarakhand. This (abrogation) might serve as a template for these special category states to review their accord status with India.

3. An uprising in Kashmir will be supported by Sikhs in Khalistan and they have been demanding their independent status since a long time. Operation Blue Star only oppressed their struggle but

not the desire.

4. There is no opposition to Modi's one party rule with an autocratic approach. Fascist rulers and parties do not survive long.

5. India has been made a country where "COW" has gained more importance than human life. Lynching of Muslims and disrespect to women are on rise.

6. Geo political changing situation where India is towing on the lines of Israel for turning Kashmir into Palestine.

7. It will be difficult for India to sustain the pressure of the uprising of Kashmiris. Palestinians do not have much support except that of Hamas, but the Kashmiris will have support from Sikhs, Pakistan and others.

8. With Iran in opposition to Israel, time is not far away where it may reconsider its relations with India and start supporting the struggle of Kashmiris.

9. The abrogation of article 370 must have been discussed with UK, USA, Russians and others who have given a nod. However, China, will be ready to seize the opportunity for the division of India.

Therefore, by abrogation of article 370, Mr. Modi has fathered the disintegration of India. The Caesarean Section probably will be performed by China and the labour will be assisted by Pakistan, Nepal, Bhutan, and Sri Lanka along with the Indian states aspiring for independence.

नवनिर्मित बसपार्कको उपप्रधानमन्त्रीले गरे उद्घाटन



पर्सा /वीरगंज स्थित नगुवामा १९ करोड ८ लाखको लागतमा करिब ५ विधा क्षेत्रफलमा अत्याधिक सुविधा सम्पन्न नव निर्मित बसपार्कको उपप्रधान तथा स्वास्थ्यमन्त्री उपेन्द्र यादवले रातो रिबनकाटी र शिलालेख अनावरण गरि उद्घाटन गर्नुभयो ।

महानगरपालीकाले आयोजन गरेको उद्घाटन समारोहलाई सम्बोधन गर्दै स्वास्थ्य मन्त्रीले शारीरिक तथा मानसिक रूपमा स्वास्थ्य र शिक्षित व्यक्तिले नै समाज तथा राष्ट्रको बिकास गर्न सकिने विश्व व्यापी मान्यतालाई दृष्टिगत गर्दै आम नेपाली जनतालाई सहजरूपमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न नेपाल सरकारले विशिष्ट सेवा सहितको केन्द्रिय अस्पतालको निर्माणमा लागेको छ । संविधानले प्रदान गरेको मौलिक हकलाई प्रयोग गर्दै

संघिय लेक्तान्त्रिक गणनरन्तको रक्षा गर्दै सबैको सहयोगमा बिकासको बाटोमा अधि बढिरहेको स्वास्थ्य मन्त्री यादवले बताउनुभयो ।

मुलुकमा विध्यमान चौतर्फी भ्रष्टाचारलाई अन्त गर्दै सुशासन कायम गर्नु आजको आशयकता रहेको, प्रदेश सरकारले आउदो ३ वर्ष भित्र प्रदेशका ४५ हजार युवाहरूलाई रोजगारी दिने बैंकसंग गरेको प्रदेश नं. २ का मुख्य मन्त्री लालबाटु राउत गद्दीले बताउनुभयो । वीरगंज महानगरपालीका नगरप्रमुख विजय सरावगीको अध्यक्षतामा सम्मप्न भएको कार्यक्रममा शहरी बिकास मन्त्री इस्तीयाक राइन, सासदहरू बिमल श्रीवास्तव, प्रदिप यादव लगायत स्थानीय नेता भद्रभलादमीको उपस्थिति रहेको थियो ।

मेयरविरुद्ध विरोध च्याली



पर्सा । महानगरपालिका भित्र भ्रष्टाचार तथा अनैतिक कार्यको बिरोधमा राजपाका महासचिव राजेश मानको नेतृत्वमा वीरगंजमा महानगरपालीकाका मेयर विजय सरावगीको विरुद्धमा विभिन्न किसिमको व्याङ्यात्मक अकित मच्छरको शरीरमा मेयर सरावगीको टाउको को फोटो टासी बिरोध च्याली निकालिएको छ । वीरगंजका जनताले जनत्रिनिधि पाएको करिब २ वर्ष हुनलागेकोमा जनताले बिकासको अनुभुती गर्न नपाएको बाटोको अवस्था जिर्ण रहेको खालाखुल्टी रहेको, लामखुडे, खुल्ला चौपायाहरूको व्यवस्थित गर्न नसकेको, भ्रष्टाचारमा चुर्लुम डुबेकोले जनता अब मेयर सरावगीको बिरोधमा उत्रेको महासचिव राजेश मान सिंहले बताए । धन्टाघर, माईस्थान, अलखियामठ, छप्कैया, आदर्शनगर, अडिअर्वा हुँदै विरोध च्याली निकालिएको थियो ।



Every game. Everything about the game.

सबै एपेल

www.sabaikhel.com

[/sabaikhel](#)

info@sabaikhel.com

[@sabaikhel](#)

For Advertisement : sabaikhel@gmail.com



शासकको शासन अन्य गर्न आन्दोलनको विकल्प छैन



राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

पानी पिउन दिनुहुन्छ कि ।

अन्धोले संस्कारपूर्वक शासकलाई बस्न भने, अनि आदरपूर्वक पानी पिलाए । अरु सेवा कही छ कि भनेर अन्धाले सोधे पनि ।

शासक जिल्लाराम परे । शासकले सोधे- तपाईं देखन सक्नुहुन्न । तपाईंले सहायक, मन्त्री र शासकलाई कसरी चिन्नुयाँ ?

अन्धो नागरिकले भन्यो- वाणीबाट । उठाए शासक कस्तो हुनुपर्छ, त्यो वाणीको स्तरबाटै थाहा हुन्छ ।

हाम्रा मन्त्री र सहायकहरू कस्ता छन् भने सविधान दिवसको बिदा डेटिङ जान र जुवा खेलका लागि होइन । स्वयम् शासक भन्छन्- बुद्धिजीवी भनाउँदाहरूलाई थला पारिदिँड । छौडा र अरिगाल लगाएर चिले कुरा पनि हाम्रा शासक गर्छन् । अव भन्नोस, यो स्तरका छन् हाम्रा शासक ।

सत्ता के पाए, नपाउनेले के पायो, बोकैसमेत चपायो भनेको यही हो । यो स्तरका शासकले सुशासन, समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली बनाउँच्न भनेर विश्वास गर्नु हामी नागरिकको महाभूल हो ।

भनिन्छ, बुद्धिमान पेरेर चेत्त, मूर्ख

पेरेर पनि चेत्दैन । हामीले अव पनि यस्ता नेतालाई प्रतिनिधि बनाएर आफ्नो शासक बनायो भने हामीले पाउने यस्तै दुर्घटवार, कूशासन र सामन्तीपन हो । निरकूशताको अन्त्य गर्न हो भने नागरिकले यस्ता अहंकारीहरूलाई कुनै हालतमा आफ्नो प्रतिनिधि छानु हुन् । यिनलाई पनि सत्ताबाट खगार्न सडक आन्दोलन गर्नपर्छ । शासकको शासनाको अन्त्य गर्न आन्दोलनको विकल्प छैन । प्रत्येक घरघरबाट, समाज समाजबाट, सहर सहरमा आन्दोलन गर्न हो भने निरकूशहरूको भागमभाग हुनेछ । अन्यथा यो देशलाई स्वार्थका लागि यिनले विदेशीको हिला लगाइदिन बेरे छैन ।

सिकिकमबाट सिकौ, भुटानबाट सिकौ, फिजी, सेसेल्सबाट सिकौ र जेठो मुलुक नेपालको आत्माभिमान, स्वाभिमान र सार्वभौमिकता बचाऊँ । अहिले नसोचे कहिले सोच्ने ?

हातबाट गुमेपछि पछुताउ बाहेक कही हुनेछैन । यस्ता शासकलाई लघारौं ।

०४६ सालमा भारतले १० बुँदे प्रस्ताव लिएर आएको थियो, राजा वीरेन्द्रले म भारतका सामु होइन, नेपाली जनताका

सामु भक्तु भनेर भक्ते । नेपालको सावधानिकतामा वाग लाग्न दिएनन् । त्यसको १२ वर्षपछि वीरेन्द्र बशकै बिनास गरियो ।

अकस्मात ज्ञानेन्द्र शाहलाई राजा बनाइयो । उनका सामु विदेशीले सहजै नागरिकता पाउने व्यवस्था गर्न चाँजोपाँजो मिलाएर लगेको प्रस्तावलाई अस्वीकार गरिदिए । विदेशीलाई सहज नागरिकता दिने कानुनको संशोधन व्यवस्था नै फिर्ता गरिदिए ।

स्मरणीय छ, १९ दिने जनान्दोलनमा चाहेको भए रक्तपात गेरेर पनि ज्ञानेन्द्र शाह गद्दीमा टिकन सक्थे । हस्तिनापुरको राज कि चपरीमुनीको बास पनि गर्न सक्थे । तर, ज्यादा धनजनाको क्षति नहोस् भनेर राजा ज्ञानेन्द्रले २०६३ साल वैशाख १९ गते भारतका प्रतिनिधिसहितको

गर्छ भनेहैं १३ वर्षमा जे देखियो, यी राजनीतिक नेताहरूको खुट्टी देख्दै चाल पाइन्छ । हुटिट्याउँले सगर थामेको पुर्वकी र यी नेताहरूले लोकतन्त्र बलियो पारेको धक्कु उस्तै हो ।

जो चप्पल छापे नेता थिए, ती सबै नवसामन्त बनिसकेका छन् । राजा फालेर महाराजा बनेका छन् यिनीहरू । राजनीति सेवा हुनुपर्न हो, व्यापार बनाएका छन् र यी व्यापारी नेताहरू सबै लखपति, करोडपतिबाट अर्वपति बनिरहेका छन् । जनताको जीवनस्तर खस्केको खस्क्यै छ । राष्ट्र ऋण प्रतिव्यक्ति ३६ हजार नाधिसक्यो । निर्यात र आत्मनिर्भास हुने उद्योगहरू कौडीको मूल्यमा बेचेर र नयाँ उत्पादन र रोजगारीमूलक उद्योग नयोलेर नेपाललाई बजारमात्र बनाएका छन्, जसका कारण

● ● ●

सरकारका गलत काम र जनइच्छामा ध्यान नदिएर भ्रष्टाचार, अनीति, अत्याचारमा लागेको प्रमाण हो । यो अप्रकरण भयो, सिंगो मुलुकभरि सरकारको आलोचना हुनपुग्यो । जनताले सरकारलाई अस्वीकारमात्र गरेन् र आलोचना गर्न चाहाए । यो स्तरका गलत काम र जनइच्छामा ध्यान दिन भनेर प्रतिवादले मात्र मेरो साख बचाउन सकिन्न ।

आज नेकपाको सरकार बाद, विवाद र प्रतिवादमा लागेको छ, १८ महिने

नेकपाको दुई तिहाईको सरकारले माखो पनि मार्न सकेको छैन । जनता निराश छन्, आक्रोसित छन् र देश तथा जनता भन भन कमजोर बनेर गएका छन् ।

सरकारका गलत काम र जनइच्छामा ध्यान नदिएर भ्रष्टाचार, अनीति, अत्याचारमा लागेको प्रमाण हो, यित्तवनमा एउटा आत्महत्याको प्रकरण भयो, सिंगो मुलुकभरि सरकारको आलोचना हुनपुग्यो । जनताले सरकारलाई अस्वीकारमात्र गरेन्, एउटा कठघरमा उभिएको सञ्चारकर्मीलाई आफ्नो प्रधानमन्त्रीसमेत भनेर नाराबाजी गरे । सरकारले राप्रो काम गरेर जनताको मुख बन्द गर्नुपर्न हो, सरकार भन भन निम्छो बन्दै

विहानले दिनको मौसमको सकेत

व्यापार घाटा र देशको बजेटको आकार उस्तै उस्तै भइसकेको छ ।

प्रस्ताचार संस्कृति बनिसक्यो ।

कमिशन नखाने र भ्रष्टाचार नगर्नहरू

निकम्मा ठहरिन थालेका छन् ।

सानालाई ऐन र ठूलालाई चैन राष्ट्रगारी

चलनचल्तीमा देखिन्छ । लोकतन्त्र

बिधिले चल्युपर्न हो, हरेक पद विक्रीमा

छ । किनेर पदासीन भएको व्यक्तिले

संविधानको पालना किन गर्ने ? जसले

नियुक्ती दिलायो, उसप्रति उत्तरदायी

भए पुगिहाल्यो नि । हत्या बलात्कार,

डकैती, भ्रष्टाचारका विकृति र बिसंगति

महामारीको रूपमा बढिसकेको छ ।

जनतामा नैराश्यता छायो, जनता आक्रोसित हुन थाले भनेर प्रचण्ड राजालाई नागार्जुनबाट निकालिन्छ भन्नन्, ओली प्रतिगमन फर्किन्छ भनेर नसोचे हुन्छ भने भाषा बोल्छन् । पानीमाथिको ओभानो हुने यो तरिका अव थोत्रो भइसक्यो, जनता बुझ्ने भइसकेका छन् ।

जनतालाई थाहा छ, किनारा पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै पनि राजनीतिक भाषा बोलेका छैन् । धर्मकर्ममा हिड्दा जनताले गुनासो गर्न, उनी सुन्छन् र भन्छन्- शान्ति र समृद्धि भइदिए हुन्यो । यो कामना कसरी जनतालाई थाहा छ, किनारा

पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै पनि राजनीतिक भाषा बोलेका छैन् । धर्मकर्ममा हिड्दा जनताले गुनासो गर्न, उनी सुन्छन् र भन्छन्- शान्ति र समृद्धि भइदिए हुन्यो । यो कामना कसरी जनतालाई थाहा छ, किनारा

पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै

पनि राजनीतिक भाषा बोलेका छैन् । धर्मकर्ममा हिड्दा जनताले गुनासो गर्न, उनी सुन्छन् र भन्छन्- शान्ति र समृद्धि भइदिए हुन्यो । यो कामना कसरी जनतालाई थाहा छ, किनारा

पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै

पनि राजनीतिक भाषा बोलेका छैन् । धर्मकर्ममा हिड्दा जनताले गुनासो गर्न, उनी सुन्छन् र भन्छन्- शान्ति र समृद्धि भइदिए हुन्यो । यो कामना कसरी जनतालाई थाहा छ, किनारा

पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै

पनि राजनीतिक भाषा बोलेका छैन् । धर्मकर्ममा हिड्दा जनताले गुनासो गर्न, उनी सुन्छन् र भन्छन्- शान्ति र समृद्धि भइदिए हुन्यो । यो कामना कसरी जनतालाई थाहा छ, किनारा

पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै

पनि राजनीतिक भाषा बोलेका छैन् । धर्मकर्ममा हिड्दा जनताले गुनासो गर्न, उनी सुन्छन् र भन्छन्- शान्ति र समृद्धि भइदिए हुन्यो । यो कामना कसरी जनतालाई थाहा छ, किनारा

पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै

पनि राजनीतिक भाषा बोलेका छैन् । धर्मकर्ममा हिड्दा जनताले गुनासो गर्न, उनी सुन्छन् र भन्छन्- शान्ति र समृद्धि भइदिए हुन्यो । यो कामना कसरी जनतालाई थाहा छ, किनारा

पन्छिएका राजा असल नागरिकसरह जीवन विताइरहेका छन् । उनले कतै

पनि राजनीतिक भाषा बो

पद्धत्यौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यादै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भरर रकै पटक मर्न सकौ।

दल र सरकारप्रतिको आक्रोश चितवनमा पोखियो



• देवेन्द्र चूडाल

devendrachudal@gmail.com

अभियान

साप्ताहिक

ਸਮਾਫ਼ਕੀਯ

बानेश्वरबाट आएको गणतान्त्र सिंहदरबारमा घाइते

२०६२/०६३ को नारा थियो अब कहिल्यै करते खोस्त नसक्ने पूर्ण प्रजातन्त्रको बहाली गर्ने । यो नारा सफल भयो । त्यही नाराका आधारमा मुलुकमा नयाँ संविधान जारी गरी लागू गरियो । तर त्यसबेला जनतालाई आफ्नो पछि लगाउन सफल भएका राजनीतिक दलहरू तै अहिले पूर्ण प्रजातन्त्र खोसिन लागेको भदौ फेरी एकपटक आन्दोलन गर्नुपर्न अवस्था आउन सक्छ भनिरहेका छन् । तत्कालिन प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको सिफारिसमा तत्कालिन राजा जानेन्द्रले संसद विघटन गरेका थिए । तर त्यस बेला हिस्तात्मक आन्दोलनमा रहेका माओवादीलाई संसदीय अभ्यासमा ल्याउन विघटन भइसकेको संसदलाई पुन व्यूताइयो । विघटित भएको संसद राजाको मर्जीले विघटन भएको थिएन र राजाको मर्जीले स्थापित पनि भएको थिएन । प्रधानमन्त्रीको सिफारिसमै विघटन र पुर्नः स्थापना भएको थियो । २०७७ सालमा लागू भएको पञ्चायती व्यवस्था समेत राजाको हुक्म प्रमाणीबाट समेत गठन र विघटन भएको इतिहास नरहेको बेला आन्दोलनरत दलहरूले नेपाली जनताको अधिकार खोसेर आफ्नो स्वार्थ पुरा गर्न विघटन भइसकेको संसद पुर्नस्थापना गर्नु असम्बैद्धानिक दबाव दिएका र १२ बुद्धि सहमति र आन्तरिक तथा बाह्य दबावमा परेर राजा असम्बैद्धानिक कार्य गर्न बाध्य भए अर्थात बाध्य पारिए । विघटन भएको संसद राजाको आदेशबाट पुन स्थापना भयो । त्यसबेला राजाले मुलुकमा थप मुद्भेद र हिस्तात्मक काम नहोस् भनेर असम्बैद्धानिक कार्य गर्न तयार भएको हुनुपर्दछ ।

राजाबाटै पुर्वस्थापना भएको संसदले नै कहियै कसैले खोस्त नसक्ने प्रजातन्त्रको लागि आधार त्यार गय्यो। त्यही कारण मुलुकबाट राजतन्त्र हटाइयो, मुलुकलाई धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरियो, एकात्मक प्रणालीबाट मुलुकलाई संघीयतामा लगियो। अहिले दलहरूले नै जनताको मत आफूहरूसँग भएको भन्दै मनपरी निर्णय गरेका हुनाले अहिले मुलुकमा विभिन्न खालका समस्याहरू थपिएका छन्। उद्यारो रुपमा जनतलाई लादिएको धर्म निरपेक्षता लगाएका अन्य केही विषयहरू अहिले पनि विवादकै धेरामा रहेका छन्। तिन्दुत्त, एकात्मक राज्य प्रणाली र राजतन्त्र नै मुलुकको विकासका लागि बाधक भनेर यी तिनवटै अवरोधलाई एकै पटक फालिए पनि दलहरूले त्यसबेला देखेका अवरोधहरू अहिले अवरोध होइन रहेछन् भनि विस्तारै प्रमाणित हुँदै गएको छ।

अहिले मुलुक गणतन्त्रमा गएको छ । राजा हिन्दुत्व र एकात्मक राज्य प्रणालीबाट अलग रहेको गणतन्त्रले सम्बोधानिक हैसियत पाएपनि गणतन्त्र आएको आधा देशक नवित्रै गणतन्त्र कुरुप र बोझिलो हुँदै गएको छ । अर्थात अहिले जनताको नजरमा गणतन्त्रमाथि प्रश्न उठन थालेको छ । त्यसै कारण जनता दिनप्रतिदिन निराश बन्नै गएका छन् । बाहिरी रूपमा हेर्दा मुलुकमा गणतन्त्र रहेको जस्तो देखिएपनि भित्री रूपमा अधिनायकवादमा मुलुक रूपान्तरण भइरहेको छ । सत्ताधारी दल नेपाल कम्पनिट पार्टी पछिल्लो समयमा अधिनायकवादको मार्गतर्फ उन्मुख हुँदै गएको छ । एक व्यक्तिमा सबै अधिकारहरू राखी हुकुमी शासन गर्ने गरी अधि बढ़दै गएको छ । अर्कांतर्फ संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दल तेपाली कांग्रेससमेत आफ्नो पार्टीभित्रको अन्तरविरोध र पार्टीको मूल सिद्धान्तभन्दा बाहिर गएपछि आफ्नो अकर्मण्यताका कारण राजनीतिक रूपमा लाचार छायाँ जस्तो देखिएको छ । कांग्रेसको अकर्मण्यताकै कारण र पार्टी स्थापनाको उदेश्य विपरित कांग्रेस हिँडेको हुनाले उसले जनताको विश्वास जित सबै अवस्थामा ऊ रहेको छैन । हिजोका आन्दोलनकारीहरू समेत अहिले गणतन्त्रकै विपक्षमा रहेका अनेक प्रकारको अभियक्ति दिइरहेका हुनाले पछिल्लो समयमा गणतन्त्र नै घाइते भएको छ । गणतन्त्रलाई अरु कस्तैले नभएर हिजोका गणतन्त्रका सम्बाहकहरूले नै घाइते बनाएका हुन् । उनीहरूले आफ्नो अकर्मण्यता र असक्षमता लकाउनका लागिमात्र अरुलाई दोष लगाउन थालेका छन् ।

हिजो सिंहदरबारको अधिकार गाउँ गाउँ पुन्याउने प्रतिवद्धता जनाउने दलहरूले अहिले सिंहदरबारको अधिकार होइन भ्रष्टाचारमा भने गाउँ गाउँ होइन टोल टोल र गल्ली गल्लीमा पुन्याएका छन्। त्यसको प्रत्यक्ष प्रमाण हो अखियार दुर्स्पृयोग अनुसन्धान आयोगले दिनहुँ सरकारी कर्मचारीहरूलाई घुस लिँदैलै बकाउ गर्नु। पछिल्लो समयमा मुलुकमा बेशित बढेको छ भ्रष्टाचार बढेको छ। हत्या हिंसाका घटना बढेका छन्। निर्मला पन्तको हत्यारहरू बकाउ पर्न सकेका छैनन्, ३६ किलो सुन काप्ड सेलाएको छ, सत्ताधारी दलकै पदाधिकारी बालुवाटार जग्गा काप्डमा मुश्ठिएपनि उनीमाथि कारबाही हुन सकेको छैन। जनताले सहज रुपमा सेवा सुविधा पाउन सकेका छैनन्। संघीयतालाई बचाउन र गणतन्त्रलाई बचाइराख्न जनताको ढाड भाँचिने गरी कर बढाइएको छ। यी सबै विकृतिहरूले गर्दा र सरकारले जनताको कुरा सुन छाडेको हुनाले, जनता नकारात्मक अभिव्यक्ति दिने मान्छेको पछाडि कुदून बाध्य भएका छन्। गणतन्त्र आएपछि मुलुक स्वर्ग बन्दछ भनेहरू अहिले मौत रहेका छन्। १७ हजार निर्दोष जनतालाई बलीमा चढाउने त्यतिनै गौतमवृद्ध बन खोजेर जनतालाई ढाँटिरहेका हुनाले यस्तो बेशितिको अन्त्यका लागि जनता सडकमा नआएर कहाँ जाने त ? यी सबै कार्यहरूले गर्दा अब पनि सरकार र राजनीतिक दलहरूको अँखा नखल्ने हो भने गणतन्त्रको भविष्य तै संकटमा पर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ। गणतन्त्र तै संकटमा पर्ने सम्भावना देखेपनि स्वयम् प्रधानमन्त्रीले गणतन्त्र र संघीयता बचाउन प्रमुख प्रतिपक्षी दललाई आग्रह गर्नु प्रधानमन्त्रीको लागि लज्जाको विषय हो। गणतन्त्र अरु कसैको कारणबाट संकटमा परेको होइन सरकार र राजनीतिक दलहरूकै कारण हो। उनीहरूकै कारण गणतन्त्र तै घाइते भएको छ। खोइ के हुन्द अहिले तै कही भन्न सकिने अवस्था हामीले देखेका छैनौं, त्यसैले गर्दा हामी भन्न बाध्य भएका छौं, बानेश्वरबाट आएको गणतन्त्र सिंहदरबारमा घाइडे भएको छ।

पछिल्लो समयमा नेपालको राजनीतिमा नयाँ तरङ्ग आएको छ । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी नेतृत्वको केपी ओली सरकार दुई तिहाई समर्थनको भएपनि सरकार दिन प्रतिदिन कमजोर बन्दै गएको छ । सत्ताधारी दल भित्रको आन्तरिक द्वन्द्व र प्रमुख प्रतिपक्षी दल कमजोर अवस्थामा रहेको हुनाले अहिले जनताको आवाज सुन्ने निकायहरू मौन अवस्थामा रहेका छन् । सत्ताधारी दलभित्र एकमत हुन नसक्नु र प्रमुख विपक्षी दलले समेत जनतासँग प्रत्यक्ष रूपमा सरोकार राख्ने विषयमा संसदमा कुरा उठाउन नसक्नुले गर्दा जनतामा उच्चसमुक्सको वातावरण सिर्जना भएको छ । राजनीतिक दलहरूको हिजोको गल्तीको परिणाम अहिले जनताले भोग्नु परेको छ । हिजो राजनीतिक दलहरूले जनतालाई भेला पारेर सडकबाटै महत्वपूर्ण निर्णयहरू गर्न गरेका हुनाले अहिले फेरी त्यस्तै वातावरण देखिएको छ । त्यसैको परिणाम हो यितवनको भरतपुरमा हजारौ व्यक्ति भेला भएर सरकार विरोधी नारा लगाउनु । संविधान सभाले संविधान निर्माण गरेपनि संविधान सर्वस्वीकार्य हुन सकेन । मधेशवादी दलहरूले संविधान संशोधन गर्न दबाब दिइरहेका छन् । राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त समाजवादी पार्टी र राष्ट्रिय जनता दल दुवैले संविधान संशोधन गर्ने मुदालाई प्रमुखताका साथ उठाइरहेका छन् भने प्रधानमन्त्री केपी ओलीले संविधान संशोधन गर्ने आश्वासन दिएको हुनाले तत्कालिन संघीय समाजवादी फोरम सरकारमा सामेल भएको हो भने राजपाले समेत सरकारलाई समर्थन दिएको थियो तर राजपाले सरकारले संविधान संशोधन लाई प्राथमिकत नदिएको भन्दै सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिईसकेको छ भने उसले आन्दोलनको ज्वारभाटा त्याउने उद्घोष समेत गरिसकेको छ ।

तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी एकीकरण भएर गठन भएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीले समेत मुलुकका अन्य साना राजनीतिक दलहरूलाई सहमतिमा त्याउन सकेको छैन। पार्टी एक भएपनि दुवै दलमा रहेका नेताहरू एकीकृत पार्टीमा एक हुन नसकेका दुनाले सत्ताधारी दलले जनताले चाहेको जस्तो विकास निर्माणमा सरकारलाई सहयोग र समर्थन गर्न सकिरहेको छैन। सत्ताधारी दलमा रहेका उच्च तहका नेताहरूको जिल्ला र निर्वाचन क्षेत्रमा मात्र अबौं रकमका योजना र आयोजना लिएका छन् भने विपक्षी दलका नेताहरूको निर्वाचन क्षेत्रमा केही करोडको मात्र आयोजना राखिएका हुनाले जनतामा समेत असन्तुष्टि बढ्दै गएको छ। समानुपातिक ढङ्गले बजेटको विनियोजन नगरिएको र सत्ताका नजिक रहेका प्रभावशाली व्यक्तिका जिल्लामा मात्र बजेटको तुले हिस्सा राखिएकोले गर्दा पनि जनता सङ्कमा आउन बाध्य भएका छन्। सरकारले जनताले चाहेजस्तो सेवा सुविधा प्रदान गर्न नसकेको र सरकार एकपक्षीय ढङ्गले अधि बढेको आरोप लागिरहेको बेला मुलुकमा घटेका केही घटनाका बारेमा जनताले आक्रोश पोखिरहेका छन्। त्यसैको परिणाम हो चितवनको भरतपुरमा सरकार विरोधी नारा लाग्नु। पत्रकार शालिकराम पुडासैनीको आत्महत्या काण्डमा पत्राउ परेका व्यक्तिहरूलाई सरकारले फसाउन खोजेको भन्दै पत्राउ परेका व्यक्तिलाई रिहा गर्न सरकारलाई चर्को दबाव दिएका थिए। सायद त्यही दबावका कारण प्रहरी प्रशासनले पत्राउ परेका व्यक्तिहरूको अनुसन्धान ९० दिनमै पुरा गरी जिल्ला अदालत चितवनमा सरकारी वकिल मार्फत मुद्दा दर्ता गरेकोमा जिल्ला अदालतले मुद्दा दर्ता भएको दुई दिन भित्रमै थुनछेकका बहस सकाएर पत्राउ परेका व्यक्तिलाई धरौटीमा छोडेन आदेश दिएको छ। पत्राउ परेका व्यक्तिहरू धरौटीमा रिहा भएपछि उनीहरूको भव्य स्वागत गरिनु र रिहा भएका व्यक्तिले धन्यवाद सभामै पुगेर सरकारको आलोचना गर्नुले ओली सरकारप्रति जनता रुट्ट भएकोमा प्रमाणित भएको छ।

राजनीतिक दलहरूले जनतालाई विश्वासमा लिएर जनताको पक्षमा सरकारलाई काम गर्न बाध्य पारेका भए जनता त्यसीरी सडकमा आउने थिएनन् । हिजो तिनै राजनीतिक दलहरूले सडकबाट महत्वपूर्ण मुद्दाहरूका बारेमा निर्णय गर्न गरेका र सडकमै न्याय पाइने थलौ हो भन्ने जस्ता अभिव्यक्ति दिएका हुनाले भरतपुरा जनताले त्यसैलाई अनुशरण मात्र गरेका हुन् । संविधान निर्माणके क्रममा रहेका बेला तत्कालिन संविधान सभाका सदस्यहरू जनताको राय सल्लाह लिन जिल्ला सदरमुकाम पुगेका थिए त्यसबेला जनताले नेपाललाई हिन्दुराष्ट्र नै कायम गरिनु पर्दछ भन्ने सुझाव दिएका थिए । एकातिर सुझाव संकलन गरिए थियो भने अर्कातिर सिंहदरबारमा बसेर डा. बाबुराम भट्टराई भने षड्यन्त्रको जालो बन्दै

थिए । उनले पत्रकार सम्मेलन नै गरेर भनेका
थिए शतप्रतिशत जनताले हिन्दु राष्ट्रका पक्षमा
मत दिएपनि नेपाल हिन्दु राष्ट्र बन्न सबदैन
संभासदले त्याएका सुभावहरूलाई रद्दीका
टोकरीमा फूयाकिनेछ भन्ने अव्यक्ति दिएका थिए
त्यसै गरियो । त्यसबेला जनताको सुभावलाई
स्वीकार गरिएको भए जनताको मतको कदम
भएको स्वीकार गर्न सकिन्थ्यो तर त्यसो भएन
त्यसबेला डा. भट्टराई समस्या समाधान निर्कर्त्ता
समितिका सभापति समेत रहेका थिए । भफ्टन
१५ प्रतित जनताले नेपाललाई हिन्दुराष्ट्र कायाङ
गरिनुपर्न सुभाव दिएका थिए, ती सुभावहरूको
वेवास्ता गर्दै कही डलरवादी संघ संस्था र कहीं
व्यक्तिहरूको स्वार्थमा नेपाललाई धर्म निरपेक्ष
राष्ट्र घोषणा गरिनु नै गलत थियो । जनताका
आवाज त्यतिबेला देखि नै दवाइएको थियो
त्यसैको परिणाम स्वरूप भरतपुरमा जनताले
सरकार माथि विश्वास गर्न सकेनन् । त्यसैते
त्यहाँ विरोध भयो, सरकार विरोधीमात्र नारा
लागेन, सत्ताधारी दका अध्यक्ष समेत रहेका
र त्यही चितवन जिल्लाबाट निर्वाचित भएका
पुष्पकमल दाहाल विरुद्ध समेत नारा लायो
प्रदर्शनकारीहरूले दाहाल लगायत प्रहरी प्रशासन
समेतको उग्र विरोध गरे, गृहमन्त्रीको विरुद्ध
नाराबाजी गर्दै उनको राजिनामा समेत मागियो
यसरी कहीं व्यक्ति अनुसन्धानका लागि पत्राक
गरी अनुसन्धान गरिरहेको बेलामा यति धेरे
मानिसहरू भेला भएर पत्राउको विरोध गरिएका
नेपालको इतिहासमै सायद पहिलो होला ।

सत्ताधारी दल र सरकारले जनताको विश्वास जिल्न नसकेको सत्य हो । सरकारले जनताका विश्वास जिल्न सक्ने एउटा पनि काम गरेको देखिएको छैन । पछिल्लो समयमा मुलुकमा भ्रष्टाचार बढेको छ । प्रायः प्रत्येक दिन घुर्न लिंदालिंदै सरकारी कर्मचारीहरू प्रकाउ परिहरेका छन् । प्रधानमन्त्री ओलीले आफू दोस्रो पटक प्रधानमन्त्री भएकै दिन उद्घोष गरेका थिए आफूले पनि भ्रष्टाचार नगर्ने र अरुलाई भएको छ नदिने तर त्यो प्रतिवद्धता हावौ सिमित भएको छ विभिन्न तथ्याकहरूले भ्रष्टाचार बढेको देखाएको छ भने अखियार दुरुपयोग अनुस्थानका पदाधिकारीहरूले समेत त्यसै भनिरहेका छन् । राजनीतिक दलहरूले सिंहदरबारको अधिकार गाउँ गाउँमा पुन्याउने उद्घोष गरेका भएपनि अहिले त्यो कागजमै सिमित भएको छ भने सिंहदरबार भित्र हुने भ्रष्टाचार चाँहि गाउँ गाउँमा होइन गल्ली गल्लीमा र ठोल ठोलमा पुन्याइएको छ । प्रदेश सरकार स्थानीय सरकारामात्र होइन कानुन निर्माण गर्ने थलो संसद सचिवालय समेत भ्रष्टाचारको मामिलामा फसेको छ संसद सचिवालयले समितिका सभापतिहरूलाई खरिद गरेका गाडीहरू खरिद भएको एवं महिनामै विग्रनुको पछाडि भ्रष्टाचार भएको छैन भनेर कसरी विश्वास गर्न सकिन्छ ? आज मुलुकमा सबै भन्दा तुला रोग नै भ्रष्टाचार भएको छ । हिजो हातीछाप चप्पल लगाउन नसक्नेहो कसरी आज ५/०९ वर्षमै अर्थपति भए त ?

कसरा आज पुण वधम अवधात महेत ?
प्रतिनिधिसभाका सदस्यहरूले संसद
सदस्यमा चुनिएर आउँदा आफ्नो सम्पति विवरण
संसद सचिवालयमा पेश गर्ने गरेका छन् त्यसमय
राष्ट्रिय सभाका सदस्यहरू पनि पर्दछन् । सम्पत्ति
विवरणमा देखाइएको भन्दा ९० औं युगा बढी खच
गर्न उनीहरूसँग पैसा कसरी आयो ? नेकपाक
अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले संसदमा पेश गरेका
सम्पति विवरणलाई हेव्दा लाग्छ उनले सम्पत्ति
विवरण नै भुठ बुझाएका छन् नत्र भने बारम्बाला
अमेरिका लगायत दुवै गएर आफ्नी श्रीमतीलाला
उपचार गराउने रकम उनीसँग कसरी आयो ?
तोला सुन र भरतपुरमा एक कठुठा जग्गा भएका

व्यक्ति विश्वकै महंगो होटलमा गएर कसरी १० औ दिन बस्न सक्छन् ? त्यसमा पनि ५/७ जना, यी सबै भुठको खेतीको परिणाम हो भरतपुरमा जनताले देखाएको आक्रोश । मुलुकलाई सम्बृद्धिको बाटोमा लैजाने नारा सरकारले अधि सारेको छ तर त्यो नारा भने नारामै सिमित भएको छ । २०४६ सालसम्ममा नेपालले जापान र दक्षिण कोरियामा चामल निर्यात गर्ने गरेको थियो तर अहिले जापान र कोरिया लगायतका अन्य मुलुकबाट झण्डै ३६ अर्बको चामल आयात गर्ने गरिएको छ धनियाँ, खोसार्ही मुलालगायतका अन्य धेरै खाद्य सामाग्री समेत आयत गरिरहेको अवस्थामा सम्बृद्धिको नारा समेत भुठको खेती सावित भएको छ । धनियाँ मात्र २२ करोडको आयात भएको देख्दा के राजनीतिक दल र सरकारले लाज मान्नपर्ने होइन ? सरकार ?

सरकारको भनाई र काम गराईमा भिन्नता देखिएको छ । सत्ताधारी दलले आफूलाई कम्प्युनिष्ट सरकार भन्ने गरेपनि र उसको विधानमा समाजवादतर्फ उन्मुख हुने दुने भनिएता पनि उसको काम गराईमा फरक देखिनुले सत्ताधारी दल र सरकारलाई कम्प्युनिष्ट सरकार भन्नुभन्ना कमाउनिष्ट सरकार भन्नु नै उचित हुनेछ ऊ विस्तारै पुँजीवादतर्फ उन्मुख भएको छ । आफैन पार्टीका उच्च तहका व्यक्तिहरू गैरकानुनी कार्यमा संलग्न भएका समाचारहरू प्रकाशित /प्रसारित भएपनि उनीहरूमाथि कारबाही भएको छैन । ७ वटा प्रदेश मध्येका ६ वटा प्रदेश सरकार पनि कम्प्युनिष्ट पार्टीकै भएपनि उनीहरू समेत विस्तारै पुँजीवाद सरकारतर्फ उन्मुख हुँदै गएका छन् । प्रदेश सरकारहरूले समेत आफै नो तलब भत्ता मनपरी ढाँगले बढाएका छन् । कानुनी मान्यता नपाएका कार्यहरूलाई समेत प्रोत्साहन गरी जथाभावी रकम बँडिएको छ । स्थानीय तहहरूले समेत त्यसैगरी जथाभावी रूपमा जनताले तिरेको करमाथि ब्रह्मलुट मच्चाँदै आएका छन् । महालेखा परीक्षकको कार्यालयले प्रकाशित गरेको आफैनो प्रतिवेदनमा समेत संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारका बारेमा कुरा उठाइएको छ । अब त्यसलाई समेत नियन्त्रण गर्ने गरी वा महालेखा परीक्षकको कार्यालयको अधिकार कतौटी गर्ने गरी ओली सरकारले विधेयक निर्माण गरेको छ । सञ्चालनिक निकायहरूलाई सरकार मार्फत राख्ने उद्देश्यले विधेयक निर्माण गर्नुले संसदको अधिकार समेत खोसिने सम्भावना रहेको छ ।

सम्वैधानिक निकायहरू सरकारप्रति होइन संसदप्रति उत्तरदायी हुनुपर्ने विश्वव्यापी सिद्धान्तलाई समेत सरकारले खोन्ने गरी विधेयक बनाइनुले सत्ताधारी दल र सरकार दुवै अधिनायकवाद तर्फ उन्मुख हुँदै गएको प्रष्ट हुन्छ त्यसैको असर चितवनमा देखिएको हो । जनताले सत्ताधारी दल र सरकार प्रतिको अविश्वासको आक्रोश भरतपुरमा पोखेका छन् । सत्ताधारी दलका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालले भने आफौलाई हेगको अदालतमा लाने प्रयास भइरहेको भन्दै जनताको ध्यान अर्कातिर मोड्ने प्रयासमा लागेका छन् । राजनीतिक दलका नेताहरूको लवाई खुवाई हिजोको राजा, महाराजाको भन्दा कम छैन । सामान्य स्वास्थ्य उपचारको लागि उनीहरू जनताले तिरेको कर खर्च गरी विदेश जाने गरेका छन् भने जनता भने सामान्य सिटामोलसम्म खान नपाएर मर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । सबै नेपाली जनताले स्वास्थ्य उपचार गर्न सक्ने गरी किन नेपालमै आधुनिक अस्पताल बनाइँदैन । के जनता भन्दा नेता तुला हुन् ? संविधानले जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता सम्पन्न भनेको भएपनि अहिले पनि जनता सार्वभौमसत्ता सम्पन्न भएका छैनन् । सार्वभौमसत्ता सम्पन्न त दलहरू र नेतमात्र भएको हुनाले जनता अहिले पनि दलहरूका दास मात्र बनाइएका छन् । यी सबै कारणको परिणाम हो भरतपुरमा पोखिएको जनताको आक्रोश । जनताको त्यस्तो आक्रोशलाई सम्बोधन नगरिएको खण्डमा मुलुकमा फेरी अर्को विद्रोह हुनसकछ त्यसैले गर्दा अब राजनीतिक दल र सरकारको काम गराई देखिए अस्तापाल द ।

फारेनु आवश्यक छ ।
अहिले जनताले सहज रूपमा न त न्याय
नै पाउन सकेका छन् न त अन्य सेवा सुविधा
नै । जनताले संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग
गर्न पाउनुपर्दछ । जनताले चाहेको खण्डमा
सरकारमात्र होइन संविधान नै फेर्न सक्छन् ।
संविधानले यी कुरालाई मात्र अपरिवर्तनीय
भनेको छ । सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रिय अखण्डता र
जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता यी बाहेक सबै
कुरा परिवर्तन गर्न सकिने भएकाले सरकार र
राजनीतिक दलले अब पनि जनताको आवाजलाई
विर्सने हो भने के होला अहिले नै भन्न सकिने
अवस्था देखेँदैन ?

नेपाल-चीनको सांस्कृतिक सम्बन्ध

• विश्व पौडेल

तिब्बती बौद्ध धर्म मान्नेबाहेक अरु नेपालीमा मानसरोवर र कैलाशबाहेक अरु चिनियाँ भूमाग तीर्थ गर्न जाने प्रचलन खासै छैन। तर, संसारका सबैभन्दा सुन्दर हिन्दू मन्दिर क्याम्बोडिया, बाली र जामा (इन्डोनेशिया)मा भएजरस्तै संसारका सुन्दर बौद्ध मन्दिर अरै चीनमा छन। अनि चीन तथा दक्षिण पूर्वी एसियालाई हामीले सांस्कृतिक ढंगले नबुझन्जेल हाम्रो उनीहरूसँगको सम्बन्धको पाटो अपूरो रहन्छ। गएको तीन वर्षमा मलाई पटक-पटक चीन जानुपर्न संयोग परेको थियो। यी सबै भ्रमण मैले लगभग २० वर्षपछि गरेको थिएँ। दूल व्याड्यचु र सांधार्इजस्ता सहरमा समेत अहिले बुद्ध धर्मको पुनर्जागरण र शाकाहारी भोजनको लोकप्रियता बढ्दै गएको देखेँ। चीनमा विकसित हुँदै गरेका यी सांस्कृतिक परिवर्तन नेपालका लागि पनि निकै महावर्पूर्ण हुनेछन्।

छिमेकी मुलुक भएकाले पनि चीन हामीसँग सांस्कृतिक रूपमा नजिक छ। चीनका धेरै कथा, सांस्कृतिक धरोहर र रिवाजमा हाम्रो पनि प्रभाव छ। बुद्धधर्म मात्र होइन, चिनियाँ पोसछाइ (अर्थात् पालुङो) साताँ शताब्दीमा परियाबाट नेपाल हुँदै चीन गएको भन्छन्। हाम्रोमा पनि उनीहरूको प्रभाव परेको छ। यसको मुख्य उदाहरणका रूपमा मञ्जुश्रीलाई लिन सकिन्छ। मञ्जुश्रीलाई हाम्रा कथामा पनि चीनको पञ्चशिर पर्वतबाट आएको भनिन्छ। उक्त पञ्चशिर पर्वत (चिनियाँ भाषामा उथाइ पर्वत) बेझिजिल र सिआनको बीचतिर ताथोड सहरनजिक पर्छ। यस्तै, जसरी भारतवर्षको इतिहासमा राजा भरतका नौ छोरा हुँदाहुँदै उनले भूमन्तुलाई पुत्रका रूपमा ग्रहण गरेर राज्यको उत्तराधिकारी बनाएका थिए भनिन्छ, चिनियाँ इतिहासका आदिपुरुषको पनि लगभग त्यसै कथा छ। चीनका प्रथम राजा याओका नौ छोरा थिए, तर, उनलाई ती सबै छोरा बेकामका लागेपछि उनले आफ्नो राज्यका एक सुयोग्य प्रजा सुनलाई राजा बनाएका थिए। त्यसपछि, सुनले छानेका उनका मन्त्री युले चीनको प्रथम राजवंश, स्या राजवंशको स्थापना गरेका थिए।

हामीले विन्ध्याचल, सुमेरु र कैलाश पर्वतलाई पवित्र मानेजस्तै संस्कृति चीनमा पनि छ। चीनका चार दिशामा बौद्धधर्मका पवित्र पर्वत छन्- चिजहुआ, अमई, फुयुओ र उथाई। यीमध्ये छहरु सहरनजिक भएको अमई पर्वत नेपाल र तिब्बतसँग सबैभन्दा नजिक भएको (चिनियाँका लागि पश्चिम दिशाम भएको) पर्वत हो। यी चारै पर्वत अहिले सुन्दरताका लागि प्रख्यात छन् र यिनले निकै आन्तरिक पर्यटक तान्छन्।

चीनमा अहिले ३० हजारभन्दा बढी बुद्ध मन्दिर छन् भनिन्छ। बौद्धमार्गीहरू अहिले फेरि धेरै बढेका छन् भनिन्छ। सरकारी तथाकोमा भने अरै पनि धेरै चिनियाँलाई नास्तिकको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ।

केही वर्षअघि क्वाड्यचु सहरको एक हजार पाँच सय वर्ष पुरानो लिउरोड मन्दिर गएको थिएँ। उक्त मन्दिरमा पितॄपूजा गर्ने विधान गरिए रहेछन्। आफन्त अस्पतालमा विरामी भए पनि तिनको सुस्वास्थ्यको कामना गर्दै चिनियाँ मन्दिरमा पूजा लगाउन आउने रहेछन्। क्वाड्यचुका अन्य मन्दिर पनि सबैयाँ वर्ष पुराना र सुन्दर छन्। ती मन्दिरमध्ये कुआड्यस्याओ र ताफो मुख्य हुन्। कुआड्यस्याओ मन्दिर अफगानिस्तानबाट एक हजार पाँच सय वर्षअघि क्वाड्यचु पुगेका भिक्षु चियाओले स्थापना गरेका थिए। यी धूतराष्ट्र महाभारतका पात्र त होइनन् नै, विरुपाक्ष पनि हाम्रो पशुपतिमा

भएका मातृकरणीको सजाय पाएका पात्र होइनन्। चिनियाँहरूले धूतराष्ट्र र विरुपाक्षलाई स्वर्गका चार दिशाका राजामध्ये दुई मान्छन्। विरुपाक्षको चिनियाँ नाम क्वाड्यमु थ्यानवाड हो।

चीनका मुख्य मन्दिर निकै सफा छन्, तर त्यहाँ छिन प्रवेश शुल्क लाग्छ र त्यहाँ घुमफिर गर्दा लाग्ने खर्च अलि महँगो हुन सक्छ। प्रख्यात साओलिन मन्दिर, ह्याइट हर्स मन्दिर, सांधार्इको चिडान मन्दिरलगायतमा पनि प्रवेश शुल्क धेरै छ। त्यसबाहेक चिनियाँले टिकट काटने ठाउँ पनि मन्दिरभन्दा पर बनाएका छन्। टिकट काटेपछि मन्दिरसम्म पुग्न पनि सटल बस चढनुपर्ने हुन्छ। यस्तो व्यवस्थाले ती मन्दिर घुने समय र खर्च दुवै बढाउँछन्।

चीन दूले मुलुक भएकाले र सर्याँ वर्षअधि आउजाउ पनि धेरै भएकाले हाम्रो यतातिर भएका धेरै कुरा उता पाइन सक्छन्। नानचिङ्का श्वेतचैत्यमा रज्जना लिपिका लेख देखिन सक्छन्, क्वाड्यतोडका मन्दिरमा विरुपाक्ष भेटिन सक्छन् अथवा ताथोड सहरमा भुटानको टाइगर मोनास्ट्री सम्भाउने खालका भिरमा खोपेर बनाइएका मन्दिर पाइन सक्छन्। चीनका सहर घुम्दा हामी फरक छैं जस्तो लाग्छ। तर, चिनियाँ सांस्कृतिक धरोहर घुम्दा हामी पहिला छुट्टिएर धेरै वर्षपछि भेटिएका दाजुभाइ हाँ किजस्तो भावाना आउँछ।

भगवान् बुद्धबाहेक कर्त्तीमा दुई नेपालीको चीनमा निकै दूले प्रभाव रहेको छ। अनुवादक तथा भिक्षु बुद्धभद्र र अरनिको। युआन वृत्तान्तमा सन् १२६० मा जय भीमदेव मल्लको पालामा चीन गएका अरनिकोबारे उल्लेख छ, जसलाई उनीसँग गएका अरू नेपालीले 'पालुपो' भनेर बोलाउँथे। त्यसैलाई आधार मानेर उनको नेपाली नाम बलवाहु थियो भनिएको छ। सम्भवतः त्यो सत्य नहोला। एक त, पालुपोको अर्थ प्रभु पनि हुन सक्छ। अर्को, त्यसताका वा अहिले पनि नेपालीको नाम 'बलवाहु' भएको पाइँदैन। कसैले नराखेको नाम उनले राखे भनेर तर्क गर्नु युक्तिसंगत नहोला। चिनियाँ भाषामा अरनिकोलाई 'आनिक' भनिन्छ। यो नै इतिहासकार बाबुराम आचार्यले सुभाएजस्तै उनको नेपाली नाम हुन सक्छ। त्यसताका 'अनेक मल्ल' नाम गरेका एक राजा नै थिए। चिनियाँ भाषामा 'आनिक' भनेको 'नेपाली दाइ (निक)' पनि हुने भएकाले अरनिको उनको सही नेपाली नाम नभएर चिनियाँले बोलाउने नाम हुन सक्छ। अरनिको प्रभाव युआन दरबारमा निकै परेको देखिन्छ। उनले बनाएका चैत्य, मन्दिर र कुब्ला खाँ दर्पतीका तस्विर अपै पाइन्छन्। उनका शिष्य थ्यान चीन सहरका लिए युआन (१२४०-१३२४) पनि युआन वशका प्रख्यात कलाकारमध्ये एक मानिन्छन्। बेझिजिलको दुई श्वेतचैत्यमा निकै प्रख्यात छन्, तीमध्ये अरनिकोले बनाएको एउटा श्वेतचैत्य बेझिजिलको म्याओयिड मन्दिरमा छ। अर्को, पेइहाई पार्कमा भएको श्वेतचैत्याहिं पछि मिड वशका वेला बनाइएको हो। पवित्र उथाई पर्वतमा पनि अरनिकोले बनाएको सुन्दर श्वेतचैत्य छ।

कपिलवस्तुमा जसेका भिक्षु बुद्धभद्र शाक्य (सन् ३५९-४२९) हुआन साडभन्दा अधि भारत आएका महान् चिनियाँ यात्री फासियानका मित्र र अनुवादक हुन्। बुद्धभद्र कुमारजीव र हुआन साड (सुआन चाड) सम्भवतः बुद्धभर्मका शास्त्र चिनियाँ भाषामा अनुवाद गर्नेमध्ये सबैभन्दा सफल अनुवादक हुन्। त्यसैले चिनियाँ संस्कृतिमा बुद्धभद्रको योगदान महत्त्वपूर्ण छ। यसका अतिरिक्त उनको चिडथुचोड (अर्थात् महायान सम्प्रदायको चीनमा प्रचलित विशुद्ध क्षेत्र पन्थ अथवा सुखावती पन्थ) सम्प्रदायको उत्थानमा दूले भूमिका रहेको मानिन्छ। यस सम्प्रदायका संस्थापक चिनियाँ भिक्षु हुई युआनसँग यिनको संगत थियो। योगाचार भूमिसूत्रका चिनियाँ अनुवादक पनि यिनै थिए। उनलाई चिनियाँहरूले गौतम बुद्धका काकाबा अमृतोधनका सन्तान भन्छन्।

अरनिकोले भन्दा यिनको योगदान कम आजै मिलैदैन।

नेपालका लागि महत्त्वपूर्ण अर्को व्यक्ति महान् चिनियाँ यात्री हुआन साड (चिनियाँ भाषामा सुआन चाड) हुन्। चिनियाँ भाषामा 'क्षण' जस्ता संस्कृत शब्द आयात गर्ने जस यिनैलाई जान्छ। उनी सोह वर्ष नालान्दा विश्वविद्यालय बसेर गृहप्रान्त सान्सी फर्केका थिए। फर्कदा उनले बौद्धधर्मका निकै ग्रन्थ लेगो थिए र तिनलाई संस्कृतमा उल्था उल्थाउने क्षमता भने थियो। मलाई लाग्छ, स्याओ र हामीबीच राम्रोसँग संवाद हुन पाइन। उनी पनि पूर्वाराजकुमार र प्रचण्डलाई संस्थामा राखेका काम गरे भइहाल भन्ने चिनियाँ शैलीको सोचाइमा थिए। हामी पनि यो चिनियाँले अब मन्दिर बिगार्छ र अरू के के पनि गर्ना शंकामा पन्नै। चीनसँगको हाम्रो सम्बन्ध बुझायामिक हुनुपर्छ भन्नेमा दुर्भारत नहोला। तर, अबको सम्बन्ध केवल मात्र नभएर एक हजार चाडको छ।

संयोगले सिआन राष्ट्रपति सीजियाँ फिडको गृहनगर पनि हो। कम्युनिस्ट भएको नाताले उनी नास्तिक भए पनि सीको पत्ती फड लियुआन बौद्धमार्गी हुन्। सन् २००६ मा च्याङ्ग प्रान्तमा विश्व बौद्ध सम्मेलन गर्न सीलाई उनैले प्रेरित गरेकी थिन भनिन्छ। राष्ट्रपति सीको शासनकालमा चीनमा बौद्धधर्म धेरै फस्टाएको कुरा स्पष्टजस्तै छ, गएका केही वर्षमा मैले गरेको चीन भ्रमणमा पनि पाएँ। चिनियाँ बौद्ध मन्दिरमा अहिले पहिलेमन्दा धेरै मान्छे देखिन्छन् भने नेपालबाट लगेको रुद्राक्ष (चिनाक फुथी) र बोधिचित्तको माला हातमा लगाएर हिँड्ने चिनियाँ पनि धेरै देखिन्छन्।

सुआन चाडको कार्यक्षेत्र सिआनदेखि बेझिजिलको भेगमा निकै सुन्दर र निकै पुराना बूद्ध मन्दिर छन् र तिनलाई आज पनि चिनियाँ सम्भायता अनुपम नमुनाको रूपमा प्रस्तुत गरिन्छ। चीनको सबैभन्दा प्रख्यात साओलिन मन्दिर पनि लुओयाड सहरबाट सुआन चाडको जन्मस्थल यान्सी गाँड हुँदै तोङफड सहर जाने बाटामा देखिने पवित्र सोड पर्वतमा पर्छ। भिक्षु बुद्धभद्र (यी भिक्षु र अनुवादक बुद्धभद्र फरक हुन्) र पछि भिक्षु बनेका दक्षिण भारतीय राजकुमार बौद्धधर्मको प्रभाव रहेको १५ सय वर्ष पुरानो यो मन्दिरमा चिनियाँ कम्पु (कोङ्फु) र

कपोरेट

● एनआइसी एसियाको 'सुपर चामत्कारिक' निक्षेप योजना

एनआइसी एसिया बैंकले २२औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा ३० विशेषायुक्त नयाँ सुपर चामत्कारिक बचत निक्षेप योजना सार्वजनिक गरेको छ। यसअधिको चामत्कारिक निक्षेप योजनाको सफलतापछि बैंकले सुपर चामत्कारिक बचत योजना सञ्चालनमा ल्याएको जनाएको छ।

सबै वर्गका ग्राहकलाई समेट्ने उद्देश्यले सञ्चालित योजनाअन्तर्गत सुपर चामत्कारिक बचत खाता, सुपर चामत्कारिक नारी बचत खाता, सुपर चामत्कारिक ज्येष्ठ नारीका बचत खाता, सुपर चामत्कारिक बाबू नारी बचत खाता, सुपर चामत्कारिक विद्यार्थी बचत खाता, सुपर चामत्कारिक वैदेशिक रोजगार बचत खाता, सुपर चामत्कारिक उद्यमशील बचत खाता, सुपर चामत्कारिक तलब बचत खाता खोल्न सकिने बताइएको छ। योजनाअन्तर्गत खाता खोल्ने ग्राहकले १ करोड ३१ लाख ५० हजार रुपैयाँसम्मको बिमा सुविधा प्राप्त गर्न सक्नेछन्। सुविधाअन्तर्गत परिवारका सम्पूर्ण सदस्यको दुर्घटना मृत्यु वा पूर्ण अशक्ताका लागि १ करोड, दम्पतीका लागि २५ घातक रोग लागेमा ३० लाखसम्म, परिवारकै लागि १ लाख ५० हजार रुपैयाँसम्मको औषधोपचार बिमा प्राप्त गर्न सकिनेछ।

योजनाअन्तर्गत ग्राहकले देशभरका कुनै पनि बैंकको कुनै पनि एटिएमबाट निःशुल्क रकम निकाल सक्नेछन् भने कर्जामा समेत विशेष छुट उपलब्ध हुनेछ। साथै, घरमै बैंकिङ सुविधा प्राप्त गर्न सकिने, निःशुल्क डिम्याट खाता खोल्ने, निःशुल्क इकर्स एप्लिकेशन, निःशुल्क लकर सुविधा, अनलाइन मुद्री खाताको सुविधा, निःशुल्क क्रेडिट कार्डको सुविधासमेत पाइनेछ। योजनाअन्तर्गत रिविप अन र रिविप आउट सुविधाबाट बचत खातामा मुद्री खाताको सुविधा पाइनेछ। हाल बैंकले २९७ शाखा कार्यालय, ३ सय ४६ एटिएम, ५८ एक्सटेन्सन काउन्टर एवं ४१ शाखारहित बैंकिङ एकाइमार्फत बैंकिङ सेवा प्रदान गर्दै आएको छ।

● साना व्यवसायीलाई ग्लोबल आइएमईले कर्जा ३ दिनमै दिने

ग्लोबल आइएमई बैंकले ३ दिनमै साना तथा मफौला व्यवसायी कर्जा उपलब्ध गराउने भएको छ। बैंकले साना तथा मफौला व्यवसायमा लगानी गर्न चाहने तथा लगानी गरिरहेका व्यवसायीलाई मध्यनजर गर्दै ३ दिनमित्रै कर्जा उपलब्ध गराउने भएको हो। कर्जा लिने भन्नक्टमा फसेर व्यवसाय नै छोडनुपर्ने अवस्थामा साना व्यवसायीलाई हौसला र साथ प्रदान गर्न एवं उत्पादनमा बृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ कर्जा लिने समयावधि घटाएको बैंकले जनाएको छ। सुविधासँगै कर्जा लिन चाहनेले आवश्यक कागजात बैंकमा पेश गरेको ३ दिनमित्र विनाभन्टक आकर्षक व्याजदरमा कर्जा उपलब्ध हुनेछ। बैंकका देशभर रहेका बैंकका १४१ वटै शाखामार्फत कर्जा लिन सक्नेछन्। सेवाअन्तर्गत व्यवसाय विस्तार गर्ने उद्देश्य लिएका साना व्यवसायीलाई व्यवसायको नगद प्रवाहका आधारमा ५ लाखदेखि ६ करोड रुपैयाँसम्म ऋण उपलब्ध गराउने बैंकले जनाएको छ।

● असोक लेल्यान्डका गाडी किन्न मितेरी बैंकको क्रृष्ण

आइएमई युपअन्तर्गतको आइएमई मोटर्स्ट्रारा प्रवर्द्धित असोक लेल्यान्ड र मितेरी डेम्पलमेन्ट बैंकीच सहकार्यात्मक

सम्झौता भएको छ। बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तुलसीप्रसाद वस्ती र आइएमई मोटर्सका भाइस प्रेसिडेन्ट इमरान ए. खानले सहकार्यसम्बन्धी सहमतिपत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन्। सम्झौतासँगै आइएमई मोटर्स्ट्रारा सिफारिश पाएका ग्राहकले मितेरी डेम्पलमेन्ट बैंकबाट सहज रूपमा ७० प्रतिशतसम्म कर्जा सुविधा पाउने बताइएको छ।

● जनभोजनलाई जनता बैंकको सहयोग

जनता बैंकले प्रेमसागर फाउन्डेशन नेपालले सञ्चालित गरेको जनभोजन (फुड फर पियुल)लाई सहयोग गरेको छ। बैंकले संस्थागत सामाजिक उत्तरायित्वान्तर्गत २ लाख रुपैयाँ यस कार्यक्रमका लागि सहयोग गरेको जनाएको छ। प्रेमसागर फाउन्डेशनद्वारा सञ्चालित जनभोजन कार्यक्रमले ५ सय बालबालिका र करिब सयजना वृद्धवृद्धलाई दैनिक खाना खुवाउँदै आएको छ। साथै, संस्थाले धाइडू र मकवानपुरका केही विद्यालयका करिब १५ सय बालबालिकालाई दिवा खाजाको कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ।

● मेगाको 'मेगा माया बचत खाता फेमिली फस्ट' योजना,

मेगा बैंकले 'मेगा माया बचत खाता फेमिली फस्ट' खाता योजना ल्याएको छ। ग्राहकलाई आकर्षक र नवीनतम सुविधा प्रदान गर्ने उद्देश्यले ल्याएको योजनाअन्तर्गत ग्राहकलाई बचतसँगै परिवारको स्वास्थ्य र सुरक्षाको अनुभूति दिलाउने बैंकको भनाइ छ। श्रीमान-श्रीमतीलगायत दुईजना सन्तानका लागि खाता खोल्न खातामा न्यूनतम मौजदात १० हजार, २० हजार र ३० हजार रुपैयाँका तीन विकल्प राखिएका छन्। तीन फरक योजनामध्ये आपूलाई उपयुक्त योजना छनोट गर्न सकिनेछ, जसबाट दुर्घटना मृत्यु बिमा, घातक रोग बिमा र उपचार खर्चसमेत गरी एक परिवारका लागि नेको इन्स्योरेन्समा अधिकतम १ करोड ५० लाख रुपैयाँसम्मको बिमा सुरक्षा पाइनेछ। यो वाणिज्य बैंकहरूले प्रदान गर्दै आएको बिमा सुरक्षा रकममध्ये हालसम्मकै सर्वाधिक भएको मेगाको दाबी छ।

योजनाअन्तर्गत खाता खोल्ना मोबाइल बैंकिङ र डेविट कार्डमा ५० प्रतिशतदेखि शतप्रतिशतसम्म र क्रेडिट कार्डको शुल्कमा १० देखि ५० प्रतिशतसम्म छुटको व्यवस्थासमेत गरिएको छ।

● माछापुच्छे बैंकले खोल्यो एकै दिन १३ शाखा

माछापुच्छे बैंकले एकै दिन १३ शाखा स्थापना गरेको छ। बैंकले सेवा विस्तारका त्रैमात्रा प्रदेश नम्बर २ को बाराको सिमरा, कलैया र निजगढ, सर्लहीको हरिवन, मलंगवा र लालबन्दी, धनुषाको ढल्केवर, सिराहाको गोलबजार तथा सप्तरीको कञ्चननुरामा शाखा स्थापना गरेको हो।

त्यरौं, प्रदेश नं. १ को भापाको उर्लाबारी र सुरुंगा, उदयपुरको गाईघाट तथा तालेजुङको तालेजुङ बजारमा शाखा सञ्चालनमा ल्याएको हो। शाखाको स्थानीय तहका प्रतिनिधि तथा बैंकका अध्यक्ष डा. वीरेन्द्रप्रसाद महतोले संयुक्त रूपमा उद्घाटन गरेका हुन्।

सबै शाखाबाट सम्पूर्ण आधुनिक बैंकिङ सुविधा उपलब्ध हुने बैंकले जनाएको छ। यीसमेत गरी बैंकको शाखा सञ्चालन १ सय ३६ पुगेको छ।

धूपाल राईको नयाँ गीतिसंग्रह सेवान्ने जीन्दगी बजारमा



कवि तथा गीतकार धूपाल राईको नयाँ गीतिसंग्रह 'सेवान्ने जीन्दगी' बजारमा आएको छ। राजधानीमा आयोजित एक समारोहमा कवि तथा विन्तक हाउस्युग अज्ञात, लेखक एवं स्तम्भकार उज्ज्वल प्रसाई, अनुसन्धाता कैलाश राई र कृतिकार धूपाल राईले संयुक्त रूपमा पुस्तक बिमोचन गरेका थिए।

कार्यक्रममा हाउस्युग अज्ञातले कवि धूपाल राईका विचार सिर्जनशील अराजकता अन्दोलन दिक्षित भएको बताए। 'उहाँको विचारहरू सुनेर म दिक्षित भएको हुँ, हाम्रो आन्दोलन दिक्षित भएको हो।'

कार्यक्रममा उज्ज्वल प्रसाईले आमा मानिसले राज्यप्रति अपनत्वको बोध खुम्चिन थालेको र यस्तो समयमा धूपाल राईका गीत र कविताहरू सुन्न आवश्यक रहेको बताए। 'राष्ट्रवादको स्वर तूलो बन्दै गइरहेको छ। यस्तो समयमा धूपाल राईलाई बढिमन्दा बढि सुन्न आवश्यक छ।' त्यसेरीगी कैलाश राईले धूपाल राईको लेखन महत्वलाई आउँदो पुस्ताले अभ्यासित गर्दै जाने बताइन्।

कार्यक्रममा इतिहासमा धूपाल राईहरूलाई छुटाइएकोप्रति खेद प्रकट गर्दै आफ्नो इतिहास अरूले नलेखिदिने जिकिर गरे। जसले नेपाली गीत, साहित्य र कला-संस्कृतिको लागि भिन्न धारा र प्रवाहबाट नेपाली समाजलाई कमितमा सञ्चोधन गरी र हाम्रा गीतमार्फत भनौ भनिरहेका छन्, उनीहरूको इतिहास कर्स्ले लेखिरहेछ त? 'राजनाले प्रश्न गर्दै भने, 'हामी आफैले हाम्रो इतिहास निर्माण र लेख्नुपर्नेहेछ।' पुस्तकलाई एम सिक्स सोसाइटी, हड्डकले प्रकाहन गरेको हो।

पवन गिरीको नयाँ गीतको भिडियो सर्वाजिनिक



गायक पवन गिरीको 'मलाई' एक छिन देउ... 'बोलको म्युजिक भिडियो सार्वजिनिक भएको छ। नेपाल आईडल २ मा टप ६ सम्म पुगेक गिरीले वाइड लेन्स प्रोडक्सन मार्फत गीत सार्वजिनिक गरेका हुन्। गिरीले नेपाल आईडलमा 'पावर य्याक पर्कर्म' को उपनाम पाएका थिए।

न्यूह बजाचार्यको संगीत रहेको गीत गिरीले बजाचार्यलाई गुरुको रूपमा श्रद्धा गर्दै उनले एल्बमको नाम नै 'गुरुको भेट' राखेका छन्। म्युजिक भिडियोमा उनले कविता नेपालीसँगै आफैले अभियन्य गरेका छन्। भिडियोको निर्देशन भने लोकेश बजाचार्यले गरेका छन्। क्रियटिभ डाइरेक्टरको भूमिकामा योपेश प्रधान छन्।

यती एयरलाइन्सले विमानस्थलमा विद्युतीय भ्यान प्रयोग गर्ने

संवैधानिक...

पारित गरियो अहिले त्यो नै रहस्यको विषय बनेको छ । सचेदानिक निकायहरू संसदप्रति उत्तरदायी हुनुपर्नेमा प्रधानमन्त्री प्रति उत्तरदायी बनाउन खोजिएको छ । यदि त्यसो गरिएको खण्डमा सम्बैधानिक निकायको अधिकार कटौती हुनेछ । अहिलेपनि संसदप्रति उत्तरदायी हुनुपर्न सम्बैधानिक निकायहरूलाई सरकारप्रति उत्तरदायी बनाउने प्रयास गरिएको छ । यो सरासर संविधानको उल्लंघन हो । संविधान अनुसार गठन भएको सरकारले त्यही संविधान उल्लंघन गर्नु भनेको संविधानलाई स्वीकार गर्न नखोज्न नै हो । प्रधानमन्त्रीको निगरानीमा

सरकौताको...

भाँडमैल मच्चाएको छ । बलियो सरकार भएपनि सरकारले जनताको पक्षमा कुनै काम गर्न नसकिरहेको आरोप लागि रहेका बेला भने सरकारले कर्मचारी सरुवामा भने राम्रै प्रगति गरेको छ । कहिले निधन भएका व्यक्तिको सरुवा हुन्छ भने कहिले पहिला नै अवकाशमा गएका कर्मचारीका सरुवा हुन्छ त कहिले एउटै कर्मचारी दुई ठाउँमा सरुवा हुन्छ । वा ! ओली सरकार । यही हो सुशासनको राम्रो नमुना ? दुई तिहाई नजिकको सरकारले नागरिकले तिरेको करबाट तलब भत्ता खाने कर्मचारीहरू र संस्थालाई बलियो बनाउँदै स्थायी सरकार भएको अनुभूति जनतालाई गराउनुपर्नेमा त्यसो गर्न सकेको छैन । यसले गर्दा सरकार नै कुनैपनि संस्थालाई स्थायित्व दिन चाहौदैन र आफनो स्वार्थमात्र पर्ति गर्न चाहन्छ भन्ने

ਚਿਨੀਕੋ

चिनी उत्पादन हुँदैन। चिनी मिलहरूले उख्यु खरिद गरेपापत् कृषकहरूलाई अहिलेपनि भण्डै ३ अर्ब रुपैया भुक्तानी गर्न बाँकी रहेको छ। चिनी मिल मालिक र व्यापारीहरू एउटे भएकाले त्यस्ता मिल मालिकहरूले भारतबाट सस्तोमा चिनी त्याएर नेपालमा उत्पादित भएको स्टीकर टाँसेर चिनी बेने गरेका छन्। पछिल्लो समयमा चिनीको स्टक सकिएको भन्दै व्यापारीहरूले चिनीको मूल्य बढाउने गरी सरकारलाई दबाव दिँदै आएका छन्। अहिले बजारमा चिनीको मूल्य ९० देखि १०० रुपैया सम्ममा विक्रि वितरण भइरहेको छ भने भारतमा त्यही चिनी भारू ३५ रुपैयामा पादने गरेको छ।

काला व्यापारीहरूको कुरा सुनेर सरकारले सरकारी लगानी समेत भएको साल्ट टेडिङ्ग कर्पोरेशनलाई चिनी आयात गर्न अनुमति नदिएको र साल्टसँग चिनीको स्टक सकिएको मौका छोपेर नेपालीहरूको महान चाडपर्वको अवसरमा चिनीको मूल्य बढाउने चलखेल गरिरहेका छन्। साल्टले चिनी आयातका लागि सम्बन्धित मन्त्रालय, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसँग चिनी आयात गर्ने अनुमति

प्रतिपक्षजस्ते...

देशको नेता र मेरो पनि प्रधान मन्त्री। शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछु । उहाँको स्वास्थ्य लाभसँगै सरकारले पनि स्वास्थ्य लाभ गराएस् । यो हो नि पतिपक्षी भनेको छ । सदाचारी

टिकापूरका...

७ गतेलाई विद्रोह दिवसका रूपमा मनाउन
टिकापुर घटनापछि रिहा भएका लक्षण
चौधरीको संयोजकत्वमा गठन गरिएको
थरुहट थारुवान राष्ट्रिय मोर्चालाई प्रदेश,
जिल्ला, क्षेत्र, नगर गाउँ र वडा तहसम्म
विस्तार गर्ने उल्लेख गरिएको छ । सम्मेलनले
लक्षण चौधरीको संयोजकत्वमा १०७ सदस्यीय
थरुहट राष्ट्रिय मोर्चा पनि गठन गरेको छ ।
चरणवद्ध रूपमा आन्दोलन गर्ने गरी विभिन्न
कार्यक्रमहरू समेत अधि सारिएको हुनाले
फेरी टिकापुर अशान्त हुन सक्ने सम्भावना
बढेको छ । सम्मेलनले कैलाली क्षेत्र न. १
बाट प्रतिनिधिसभा सदस्य रेशमलाल चौधरी
सहितका ११ जनालाई अविलम्ब निश्चर्त रिहा
गर्न माग समेत सरकारसँग गरेको छ ।

प्रमाणित भएको ४

सरकारका यस्ता क्रियाकलापले गर्दा कर्मचारीतन्त्र र निर्वाचित सरकारप्रति जनताको विश्वास उड्न सक्छ । कर्मचारीतन्त्रमै निराशा उत्पन्न हुन सक्छ । केही समय पहिला प्रधानमन्त्रीले मन्त्रीहरूसँग अनि मन्त्रीहरूले सचिवसँग सचिवले अन्य तल्लो तहका कर्मचारीसँग करार सम्झौता गरेका थिए । सम्झौता गरेका १०-१५ दिनमै सम्झौता गर्ने कर्मचारी सरुवा भए अरु आए अब त्यो सम्झौताको हैसियत के हुने ? सम्झौता गर्दाको कर्मचारी सरुवा भएर गएपछि नयाँ आउनेसँग अब अर्को सम्झौता हुन्छ कि पहिलाकैले गरेको पदेन सम्झौता हो त्यो । यसरी सरकार सञ्चालनको नामा अनेक प्रकारका सम्झौताको नौटकी गरेर ओली सरकारले नै जनतालाई हसाईरहेको छ । लहडमा राज्य सञ्चालन गर्न खोजेको के यसले प्रमाणित गर्दैन र सरकार ।

मागेपनि आपूर्ति मन्त्रालयले अर्थ मन्त्रालयको
सहमति चाहिने भदौ अर्थमा पत्राचार गरेपछि
फाइल त्यक्तिकै राखिएको छ । अर्थले सहमति
दिएर आपूर्ति मन्त्रालयलाई पत्राचार गरेपनि
साल्टले दशै तिहार अधि चिनी ल्याउन
सक्ने सम्भावना नभएकाले काला नाफाखोरो
व्यापारीहरूले त्यही मौकाको फाइदा उठाएर
चिनीको मूल्य बढाउन लिवङ् गरिरहेका हुनाले
दशै तिहारमा जनताले सहज रूपमा चिनी
खरिद गर्न पाउने सम्भावना न्यून रहेको छ ।

र चिनी मिलका मालिक एवं व्यापारी शशीकान्त
अग्रवालको मिलेमतोमा साल्टलाई ध्वस्त पारेर
नुन लगायतका अन्य बस्तुहरूको व्यापार गर्ने
प्रमुख उद्यश्यका साथ सरकारलाई समेत ढाँटेर
चिनीको हाहाकार पार्न उद्देश्यसहित चिनीको
मूल्य बढाउन सरकारलाई दवाव दिईरहेको
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सूत्रले
दाबी गरेको छ । स्मरण रहोस तिनै अग्रवालका
छोराले सरकारले निर्णय गर्नुभन्दा दुई महिना
अगाडि नै नुनको विक्रि गर्न डिलरसिप मागेका
थिए । यसरी बड्यन्त्र गर्न माहिर रहेका
अग्रवालको पञ्जामा सरकार फसेर चिनीको
मूल्य बढाएको खण्डमा त्यो भन्दा ठुलो दुर्भाग्य
जनताका लागि अर्का दुन सकदैन ।

पनि देखियो, लौकतान्त्रिक पनि देखियो र सरकारका काम कारवाहीप्रति व्यङ्ग वाण पनि हानियो ।

हानया ।
यतिकै सक्रियता संसद र सडकमा पनि
देखिएको भए छायाँ सरकारको ख्याति अरु
बढ्ने थियो, कसैले कांग्रेस कता छ भनेर
सोचै पर्दैनय्थो ।

राजनीतिक..

लाग्न सकेको छैन भने कम्तिमा पनि मेलम्ब्याको
पानी खान जनताले घटीमा दुई वर्ष कुर्नुपर्ने
बाध्यता सरकारकै कारण उत्पन्न भएको छ ।
सवारी चालक लाइसेन्स समेत सरकारले सहज
रूपमा दिलाउन सकेको छैन । भण्डे दुई वर्ष
अगाडि परीक्षामा सफल भएका व्यक्तिहरूले
अहिलेसम्म सवारी चालक लाइसेन्स पाएका
छैनन् यी यस्तै बेथितिहरूको आवाज चितवनमा
पोखिएको छ । राजनीतिक दलका नेताहरू
हिजोका राजा महाराजाले भन्दा सौखिन
जीवन विताउन थालेका भएपनि जनताले
भने सिटामोल सम्म खान पाएका छैनन् ।
संघीयता कार्यान्वयनमा गएको दुई वर्ष भन्दा
बढी भएपनि संघीयताको मर्म अनुसार संघीय
सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार
सञ्चालन हुन नसकेको हुनाले जनता आक्रान्त
भएका छन् । महंगी, मूल्यवृद्धि र अभावमा बाँच्न
बाध्य पारिएका जनताले करको भार बोक्नुपरेको
छ । सबै तहका सरकारहरूले आफूखुसी तलब
भत्ता लगायतका अन्य सेवा सुविधाहरू बढाएर
जनताले तिरेको करमाथि व्रहमलुट मच्चाएका
छन् । हुँदाहुँदा अब प्रदेशसभाका सांसदहरूलाई
समेत सरकारी खर्चमै पिएको व्यवस्था गरिएको
छ भने जनताको सेवाका लागि चुनिएका
जनप्रतिनिधिहरूले पेन्सनको समेत माग गरि
रहेको छ, यस्तो अवस्थामा जनताले सडकमा
आक्रोश व्यक्त नगरे कहाँ गर्ने त ?

संघीयता आफैमा महंगो व्यवस्था भएको हुनाले हात्रो जस्तो सिमित अर्थतन्त्र भएको र भौगोलिक अवस्था समेत कठिन भएको मुलुकमा संघीयता आवश्यक थियो कि थिएन भनेर जनतालाई सोधिएन । जबरजस्ती रूपमा संघीयता लादियो । आखिरी संघीयता के का लागि ? विकास निर्माणका लागि हो भने संघीयता चलाएका मल्कहरूसँग समेत विकास

श्रमिकहरूको मौलिक
अधिकारको सम्मान गराई,
सबै प्रतिष्ठानहरूले न्यूनतम
पारिश्रमिक प्रदान गर्न
आनाकानी नगराई ।



नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मंज़्लालय
सचना तथा प्रसारण विभाग